

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél iven. ~ Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-évre 7 korona. ~ Egyes szám ára 30 fillér. ~

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium; ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A csűröket építő bolond gazdag.

Lukács ev. 12, 13—21.

Papi életem országútján, sokszor társalogtam az evangéliomi *bolond gazdaggal*; templomi beszédeimben is többször megszólaltattam és mióta a háború tart, mintha minden fordulónál rábukkannék, nem tudok előle kitérni, vagy ő nem akar előlem? Szóval, sokat nyugtalanít.

Olvastam egy gyönyörű könyvben, a *Korán* ezen följegyzését: „*azt hiszitek, hogy az eget és földet s mind ami közöttük van, csak játékból teremtettük?*” Alláhnak e figyelmeztetése, Krisztus példabeszédeire is alkalmazható: — azt hiszitek, hogy e példázatokot csupán iskolai unott leckékül, vagy templomi altató teksztusokul hagytam tirátok? ... Jussion csak eszetekbe minél többször: „a beszédek, melyeket én tanítok néktek, — *lélek és élet!*” (János 6, 63.)

Krisztus beszédeiben mindig az *életet* kerestem és meg is találtam. A bolond gazdagban is megtaláltam — az életet. A háborgó életet, mely hullámzik, viharzik, az egyes emberben és a népek életében. Krisztus azért jött, hogy ezt a háborgást lecsendesítse. Vajjon ez-é a főgondolat, ha Krisztusra gondolunk? ... Főként előttünk, papok előtt, ez-é a főgondolat, ha elhivatásunkra gondolunk?

Annyi sok tücsköt-bogarat összetanul a tanuló ember, hogy az *élet* tudnivalóinak csak elgondolására is, alig marad ideje, főként türelme.

Mert, hogy házakat építünk, utakat csinálunk, — most már nemesak a híg, hanem a leghígabb elem terein is, a táplálkozás és öltözködés különböző termelő és formáló módjait tanuljuk és tanítjuk s miután sok mindenféle tudományunkkal sikerült testi szervezetünk működését sokféle zavarba hozni s — e zavarok

megszüntetésére százféle gyógymódot létesíteni; — meg aztán, hogy a növény- és állatnevelés, — jobb és többrendbeli terén napról-napra kiváló eredményeket érünk el s a talajművelésnél, anyagok alakításánál munkáló gépek kitalálásában és felhasználásában bámulatos eredményeket értünk el: mindezek és sok mindenféle anyagi tevékenységünk, sikereink, bizony nem azt bizonyítják, hogy évről-évre szebb és szebb az emberi élet és édesebb e világ! Nem biz a! ... Kívülünk minden jó lehet, szép lehet, de minden külső jóság és szépség, egyszerű nyers táplálék, melyet benső erők dolgoznak át emberi életté. Hogy aztán a külső eszközök, hatások, miként segítik, vagy akadályozzák a bennünk munkáló életerők természeti folyamatát, úgy egyéni, mint társadalmi keretünkben: ez a nagy kérdőjel, melyre ha igaz felelet nem érkezik, emberi életünk is egy? marad.

De honnan kapjuk az igaz feleletet?

Bizony, nem a tankönyvekből. Az élet kérdésére csak egy élet adhat feleletet. A legmagasabb bölcselmi okoskodások is, csak a Predikátor bölcsességéhez vezetnek: „*hiúságok hiúsága!*” Próbálkoznak a milliók millió módon s a vége: „*hiúságok hiúsága!*” Azok a nagy görög bölcsek, a nagy római bölcsek, vagy még előbb a nagy hindu bölcsek: „*hiúságok hiúsága!*”

Jézus előtt nincs *hiúság*, nincs *hijabavalóság*, nincs *sors*, nincs *nirvána*, avagy a különböző hangulatok különböző nevek alatt tanított bölcsessége, — Jézusban az istenfiúság életteljessége jelenik meg, főként az erkölcsi erők égbeemelő hatalma. Hát azon csodálkoztam én mindig, hogy azt az égbeemelő hatalmat, mint emberi életünk fundamentomát, nem törekedtek a keresztyén vezetők, nevelő eszközeink között, *szepletkövé* tenni s arra építeni, — nem a

tudományos theológiát, hanem az emberi életet!...

Mert hát, hogy az emberi élet lövészárkokba jutott s ágyútöltelék lett, ennek oka némineműképen abban is lehet, hogy a Krisztus tanításai és példázatai: *iskolai boszantó leckék*, meg aztán *emberi okoskodások kiinduló pontjával*, vagy *bizonyító erősségéül szolgáló teksztusok, lókusok* igen sokszor. Az élet pedig halad a maga állati ösztöneivel s belefűl állati ösztöneinek mocsarába. Igazán borzalom olvasni is, hallani is, minő állati vadságban dőzsöl ma ez az állati ösztön, kint és bent egyaránt. Kiirthatlan meggyőződése, hogy emberi életünk emberi átélésére nincs más kivezető út, mint annak az életmintának utánzása, aki „azért jött e világra, hogy megvilágosítson minden e világra született embert”.

Minő szemléletes példa, a mai kínos világkavarodáshoz is, a *csűröket építő bolond gazdag* példázata. Nem predikáció-lárgy ez, hanem életfundamentum, egyeseknek, nemzeteknek, bölcsőtől a sírig. Fény az élet útára, vezető az élet után, erő az élet felépítésére. Ezek keresték a világháború okát, keresik ma is; rá is mutattak, — ki erre, ki arra, lelke látása, vagy hangulata szerint. Jómagam is törtem rajta az esze-

met, de minden fejlődésre ezt a választ nyertem: „*őrizkedjétek a telhetetlenségtől, mert ha bővölködik is valaki gazdagságban, nem az ő vagyonában van élete*”...

Unalomig hangoztatott dolog, hogy a mai háború gazdasági okból származik. Hát bizony, ha nyomozzuk a háborúkat, ameddig csak a földből kiásott legrégebb emlékek vezetnek, véres fonálként látjuk a gazdasági okokat, a telhetetlenséget. A nemzetek is *osztzkodó testvérek* voltak mindig. A vallások papjai is ott ácsorogtak az osztzkodás körül, sőt áttették az osztzkodást még a túlvilágra is, — amennyiben módjukban volt. Krisztus egyháza is inkább egy osztzkodó bíróság volt és mai nap is váltig keserüli és kesergi a „*servus servorum Dei*”, hogy az ő ágyúja nem szerepelhetne döntő bíróként a nagy osztkozásnál. Pedig — milyen tiszta világosan mondja a Mester: „*ember! kicsoda tett engemet köztetek osztóvá, vagy bíróvá?*” Őrizkedjétek a telhetetlenségtől! nem földi vagyonból van az élet!...

Persze, hogy nem!... Az élet egészen más valami!... Az volna az iskola... az volna a vallás... az volna a tudomány, amely erre megtanítana! Hát a Krisztus épen erre tanít. Papjainak, tanítóinak is erre kellene tanítani — és pedig nem tankönyvekből, hanem saját életükkel.

Miből alakul az élet? Az érzésekből, a gondolatokból, a vágyakból, amelyek bennünk támadnak, amelyeket aztán ápolunk, erősítünk, tette sűrítünk magunk, meg az iskola, az egyház, a társadalom, a környezet pora, növénye, állata, a levegő fénye, árnya és ezer ismert és ismeretlen hatások... Ezek a hatások fogják meg az életet és leszünk rabjai egy vágynak, egy gondolatnak, egy képzelgésnek, — egy veresnyelű bicskáért is öltek már!... Kiszabadulni a hatások zürzavarából, fölibe kerülni az anyagnak, befogni minden anyagot lelki erőnk eszközeül, uralkodni a dolgokon s nem lenyűgözve általuk, de emelkedni rajtuk, Jákób lajtorjájaként használni felfelé... csak felfelé: ez a mi emberi életünk, ez a mi istenfiúságunk, ez a mi szabadságunk.

Krisztus ezt tanította és ezt élte. Az apostolok leveléből láthatóan, ilyen úton indult meg a keresztyénség élete. A Mester Leleke volt a mozgató erő. És, ha így haladt volna tovább is, bizony-bizony, ma más világot élnénk!... De az a lélek ült a keresztyénség nyakára, mely a csűröket építő bolond gazdagot ösztöklélte: rontani... újakat építeni... harácsolni, míg egy

Tárca

Óh, légy velünk!...

*Két éve már, hogy lelkünkön ború,
Fejünk felett sötét kereszt lebeg...
Köröttünk minden olyan szomorú
S csak sírni tudnak a jó emberek.*

*Két éve már, hogy legszebb virágok
Borítanak horpadt, hősi sírokat;
S tündérvilágok omladékira
Bús álmok közt lelkünk ellátogat.*

*Két éve már!... Hajh, de hosszú idő.
Távolról int csak a béke képe,
S a táj, amelyen diadalja nő:
Cseréget szór a győzők elébe...*

*De nem csüggedünk, mert velünk van Ő,
Napok, világok Ura, mindene;
S kinél nyugtot talál a szenvedő:
Óh, légy velünk igazság Istene!*

NAGY ILONKA.

fensőbb intézkedés szívébe nyilallott : „bolond !
... még ma megkérlek lelkedet !“

Eszembe jutottak e dolgok, a mezőkön jár-
ván osztozkodást szemlélvén, csűröket építő
bolond gazdagokat és a többit — „s egy halk és
szelíd moraj hallatszék“ ...

Andrássy Kálmán.

Iskola

Az igazgató-tanítóság.

Nyugateurópa minden országában, Magyaror-
szág összes állami és községi iskoláiban, sőt luther-
ánus testvéreinknél is rég bevált, még pedig igen
jól bevált intézmény az igazgató-tanítóság. Nálunk, a
liszántúli református egyházkerületben, az arra hi-
vatott illetékes tényezők hosszas és gondos tárgya-
lásai s alapos tanulmányozásai után honosult meg s
kezd gyökeret verni. Hogy azonban a talaj nálunk
még nem mindenütt kedvező rá, azt kézzelfoghatóan
igazolják azok a felszólalások, melyek egyházkerü-
leti gyűléseinken, egyes egyházmegyék vezető lelke-
szi részéről olykor-olykor elhangzanak. Ezekre
azonban nemcsak a szakelődök, hanem maga az
Elnökség is mindig megadja a közmegnyugvást keltő
alapos választ. A felszólalások ugyanis rendesen
olyan helyi ízüek, hogy azok az intézményt magát
nem érinthetik ; sőt az elfogulatlan távolállókra azt
a benyomást teszik, hogy az ily kifogásolható helye-
ken és esetekben kiválóan szükség van a rátermett
igazgató-tanítóra. S ha nincs ilyen, keresni és találni
kell.

Egyházkerületünk területén nehezen született s
úgy látszik, nehezen is fog odafejlődni és azzá lenni,
ahová fejlődni s azzá lenni kell az igazgató-tanító-
ságnak.

Fejlődésének akadálya elsősorban magának a
tanítóságnak egy jelentékeny része, mely már szüle-
tése előtt ellenszenvvel viseltetett iránta. Másodsor-
ban nem szívesen fogadta a lelkészi kar túlnyomó
része. Egyházaink presbiteriumai pedig, számtalan
helyen oly felesleges hivatalnak nézik, amelynek
ők, — a maguk nézete szerint, — csak a terhét fog-
ják érezni.

A tanítóság ellenszenvé magyarázatát leli abban
a körülményben, hogy nincs tisztviselő a világon,
aki felett annyi jó- és rosszakarátú ellenőrzés buz-
gólkodnék, mint a tanító felett. Ha aztán a sok ellen-
őrző, felügyelő, kritizáló felettes között, akadna csak
egy is, ki megmutatná, hogy mi módon lehet kitűnő
iskolát produkálni, vagy egyik-másik tárgyat ered-
ményesen tanítani ?! Ilyen azonban még eddig nem
volt. Már pedig, aki erre bármi oknál fogva képte-

len, annak nincs joga a tanítót minősíteni. Én azt
vagyok hivatva megkritizálni, amihez értek, aminél
a tapasztalt hiányokat orvosolni is képes vagyok.
Ilyennek kell lenni az igazgató-tanítónak. Másik oka
a tanítóság ellenszenvének az igazgatói intézménnyel
szemben, az állami és községi iskolák igazgatói ellen
kialakult az a tanítói közvélemény, hogy : „A leg-
szigorúbb pap jobb és emberségesebb, mint a leg-
jobb állami igazgató“. Mint minden szabály alól, úgy
itt is bizonyára van és lehet is kivétel. Ez pedig ma-
gyarázatát leli a kákán is göresöt kereső, hatalmi
fitogtatás tébolyában. *Ilyennek nem kell lenni az
igazgató-tanítónak.* Ez ugyanis átka tanítótársainak,
hóhéra a tanítócsaládnak, megölője a tanítói munka-
kedvnek, romboló csapása a kulturának.

A lelkészi kar jelentékeny részének bizalmatlan-
sága a következő okokra vezethető vissza. Először is
autonomikus jogkörét látja csorbitva s talán néme-
lyeknek hiúsága is érintve van az igazgatói intéz-
mény létesítése által. Másodszorban pedig a mi ma-
gunk, — általunk jól ismert sokféle gyengeségeink
alapján, nem látják bennünk a szakember vezető,
irányító, termelő hivatottságát ; különösen pedig nem
észlelik nálunk az egymást tisztelni, becsülni tudó
azon intelligenciát, mely az igazgatói intézménynek
is, úgy soraik között, mint a nagyközönség kebelében
a kellő tekintélyt és tiszteltséget biztosítaná : így te-
hát, — nem is épen ok nélkül, — féltik az iskola és
tanítóság érdekeit. Harmadszorban pedig a civako-
dást oly Éris almájának tekintik s ebben a mi gyen-
geségünk folytán lehet is valami, — mely magának
a tanügynök nagy mértékben hátrányára szolgálhat.
Presbiteriumaink s református közönségünk, — mint
minden új és szokatlan dologgal szemben, — gya-
nakvók s nem látnak egyebet ez intézményben, mint
— szerintük — oly szükségtelen hivatalt, melynek ők
csak a terhét fogják érezni.

Ezek előre bocsátása után most már rátérek a
következő kérdések fejtegetésére :

Miért szükséges az igazgató-tanítói intézmény
nálunk a református egyháznál is a tanítóság, a lelke-
szi s az iskolaügy érdekében ?

Milyennek kell lenni annak az igazgatónak, ki a
hozzá fűződő reményeket minden irányban meg-
valósíthatja, beválthatja ?

Nézzük tehát az „igazgató-tanítói“ intézmény
szükségességét elsősorban is a tanítóság szempontjá-
ból. Ha a tanítótestületi életet figyelemmel vizsgál-
juk, — fájdalom, országszerte, — azt tapasztaljuk,
hogy kevés kivétellel, a tanítótestületek kebelében az
egyenletlenkedés, a komoly munkát minden téren
gátló viszály dúl. S ennek oka nemcsak az a nyo-
mott anyagi helyzet, mely apró morzsákért a tanítói
közérdeket minden pillanatban kész elárulni, hanem

az a korlátolt szűk látkör, mely a tanító munkás tevékenységét, a szüle-közönséggel való összeköttetését, befolyását, úgy a politika, mint más társadalmi téren nagyon is kétes értékű ígéretékért s vállveregető nyájaskodásért engedi minden ellenszolgálat biztosítása nélkül felhasználtatni. Ehhez járul, hogy a testületi munkából, — mely a tanítóság közös erkölcsi s anyagi érdekeit kívánja szolgálni, előbbmozdítani, nemhogy nem veszi ki minden tag a maga részét, sőt a dolgozók munkáját, tevékenységét, a rosszmájú ember irigységével kritizálja, magára mindent sérelmesnek lát s a maga vélt sérelmeiért minden pillanatban kész ördöggel, pokollal szövetekezni a testület, tehát testvérei ellen. Ezek csak szemelvények azokból az egészségtelen állapotokból, melyek a tanító-testületek tekintélyét aláássák, munkásságát megbénítják s így a tanítóság erkölcsi s anyagi érdekeinek előmozdítását, majdnem lehetetlenné teszik. Az ilyen helyzetet aztán egyes gyülekezeti vezető férfiak alaposan kihasználják.

Nézzük, mit tehet ezek orvoslása szempontjából az „igazgató-tanító”? Elsősorban munkásságával, még pedig önzetlen munkásságával oda kell törekednie, hogy a testület minden tagja elkötelezve érezze magát minden téren hasonló tevékenységre, hogy a nemes verseny ezen a téren a legmagasabb fokig fejlesztesse. Másodszor a testületben a léha pajtáskodás helyett az igazi testvéri szeretetet kell példaadása által megteremteni. Az a testvéri szeretetet, mely önzetlenül áll rendelkezésére bármelyik bajtársának bármilyen szükségében s bajában. Azt a testvéri szeretetet, mely a kötelesség mulasztásán kívül, minden más gyengeséget, emberi fogyatkozást gyöngédséggel fedezget, krisztusi szeretettel s türelemmel gyógyítgat. A kötelesség mulasztás esetén a jó atya szigorával mutat rá, hogy minden embernek, a tanítónak pedig, — kire úgy iskolájában, mint azonkívül annyi szem néz, — legfőbb s legszebb erénye a katonai pontosság s a határtalan mély kötelesség-érzet. Így fejlődhet ki s kell is, hogy kifejlődjék és pedig minél fokozottabb mértékben a tanítótestületekben az a családi szellem, az a lelki kapocs, mely az igazgatóban a gondos, a szerető családfőt, a tagokban az édes testvért, a munkás bajtársat, a művelt lelkű, intelligens úriembert látja, becsüli, szereti. Így lehet aztán a tanítótestület úgy a maga egészében, mint tagjaiban az édes hazának, a szeretett egyháznak s általában az emberiségnek a kultura mezején nélkülözhetetlen munkása.

Most már vizsgáljuk az „igazgató-tanító” intézményt a lelkész és tanítóság szempontjából. Itt mindenekelőtt tisztában kell lennünk azzal, hogy a tanítónak, — legyen az állami, községi vagy felekezeti, — soha nem szabad szem elől tévesztenie, miszerint

a lelkész nem csupán prédikáló pap, hanem szaktudásánál, magas intelligenciájánál, mindennek felett pedig törvényben gyökeredző jogánál fogva, egyháznak feje s mint ilyen, a presbiteriumnak, felekezeti iskolaszékeknek elnöke, a községi iskolaszékek hivatalból tagja, számtalan helyen a községi képviselőtestületben egyháznak természetes képviselője. Viszont a tanító is szakképzettségénél fogva az iskola és tanügynek minden téren s minden irányban hivatott munkása, vezetője, fejlesztője, a lelkésznek nem alá, hanem mellé rendelt oly munkatársa, ki hivatva van az oktatás és nevelés szelid fegyvereivel, illetve eszközeivel, úgy az iskola falain belül, mint kívül a közönség szellemi, erkölcsi s anyagi érdekeit odaadó buzgósággal s határtalan lelkesedéssel munkálni.

Amint a lelkésznek, nemcsak a szószékből kell hirdetni a haza-, az egyházszertetet, a tiszta erkölcsöt, a józan takarékoskosságot, a törvények és azok végrehajtói iránt való tiszteletet, hanem példaadással, — mert hisz ez a legjobb tanítómester, — a gyakorlati életben is meg kell azt valósítani, úgy a tanító is egész tudását, teljes lelkesedését vigye abba a munkába, mellyel az embert az Istenhez, az eget a földhöz lehet közelebb hozni. Építse a hit világát kicsinyekben és nagyokban. Élessze a hazaszeretet soha ki nem alvó vesztatüzét. Alapozza a tiszta erkölcsöknek azt a fundamentumát, mely minden ország támasza és talpköve, a családi élet egyedüli boldogító forrása. A lelkész és tanító munkájának, példájának soha nem szabad egymást keresztelnie. A maga munkakörét, a hivatalos téren ép úgy kell ismerni és becsülni egyiknek, mint a másiknak. A közjót, a közérdekeket szolgáló társadalmi tevékenységet nem megbénítani, hanem egymás támogatása által hatványozni kell.

Itt az igazgató-tanítóra nagyon sok szép és nemes feladat hárul. Elsősorban is tudni kell azt, hogy amint a templom a lelkésznek, úgy az iskola a tanítónak a hivatási tere. Amint a templom az evangéliumi világosságnak, a krisztusi szeretetnek, a tiszta erkölcsöknek hajléka, úgy az iskola a tudományok temploma. Amint a templom eszköz arra, hogy a lelkész tudása mélységével, szíve, lelke tisztaságával, az evangéliom ígéinek varázsával e földön Isten országát építse fel annak segítségével, úgy az iskola is egyik eszköz arra, hogy az által a tanító a kultura áldásait a néprétegek millióiba a legmélyebben helyezze el. A lelkész az egyházi és templomi, az igazgatótanító az iskolai életnek lelke, éltető szelleme, fejlesztő, izmosító ereje.

Ezekből következik, hogy a túlhajtott tevékenységből, vagy az itt-ott jelentkező közönyből kifolyólag a hatáskörök össze ne tévesztessenek, a jogok semmi irányban meg ne sértessenek, viszont a köte-

lességek el ne hanyagoltassanak. S az igazgató-tanító mindazokat az apró-cseprő egyenetlenkedéseket, melyek sokszor a félreértésből szülemenek meg a lelkész és tanítóság között, úgy igyekezzék kiegyenlíteni s a gyűlölködéssé fajulható mélyebb bajoknak elejét venni, hogy elégedettség vagy megalázás érzete ne maradjon fenn. Azokat az apró kavicsokat, vagy nagyobb kődarabokat, melyek az iskolai életben, mint összeütközési pontok jelentkezhetnek a lelkész és tanítóság között, az igazgató-tanítónak kell eltakarítani a kultúra mezejéről. El kell pedig takarítani idején és úgy, hogy azokban senki meg ne bolygóljon s magát meg ne sérthesse.

Az igazgató az iskolai ügyek intézésében, vezetésében s fejlesztésében, irányításában mindig olyan magatartást tanúsítson, melynélfogva a lelkész érezze s tudja, hogy a tanítóság neki magasztos munkájában jobb keze, nélkülözhetetlen munkatársa; a testületi szellem irányításában oda kell törekedni, hogy a lelkész belássa, miszerint a vele együtt működő tanítótestület oly hatalmas szellemi s erkölcsi töke, melyeket ő finom modorával, szerető lelkével, gazdagon gyümölcsöztethet a gondjaira bízott egyház erkölcsi, szellemi s anyagi ügyeinek fejlesztése tekintetében.

A tanítóságnak ugyanis tudnia kell azt, miszerint a néptanító azért néptanító, hogy a gyermekek iskolai tanításán, oktatásán kívül, künn az életben is oktathassa, nevelnie kell a népet. S erre oly sok módja van, melyek közül az egyik az, amennyivel csak rendelkezni akar, hogy csak egy párt említsék fel: Az énekkarok létesítése, könyvtárak alapítása, gyarapítása az ifjúság és felnőttek számára. Ifjúsági egyesületek szervezése. Szövetkezetek s más gazdasági egyesületek alkotása. Mind oly dolgok, melyeknek létrehozása, fenntartása és izmosítása a tanítóságra vár és amelyek által a népnevelés hatványozott mérvben eszközölhető.

Dolgozni kell az iskolában és társadalomban egyaránt. Ha a templomban az összhangzatos énekek által a buzgóság szárnyain emeljük fel a hívek lelkét a mennyországba, érezni kell a lelkésznek, hogy a tanító mily fáradsággal készítette elő a gyülekezetet az ő szent beszédéhez. Ha az ifjúsági egyesületekben buzgósággal tevékenykedünk, érezni s tudnia kell a lelkésznek, miszerint e munkánk által előkészített talajban ő is mind mélyebben, mélyebben szánthat. Ha téli felolvasások által a közönség érdeklődését felkeltjük az önművelés iránt s így a kóreszmáktól a templomok felé tereljük, érezni kell a lelkésznek a mi munkánk nagy horderejét. Így leendő az igazgató-tanítói intézmény s ezáltal a tanítótestület egyfelől a lelkész hivatásában, tehát az egyházi életben nélkülözhetetlen tényező, másfelől a közönség szellemi, er-

kölcsi s anyagi életének gyújtópontja. Ha lenne lelkész, aki ezt nem tudná, vagy nem akarná értékelni s értékesíteni, arra az ily szellemben működő tanítótestületnek nincs szüksége. Ez azonban nem lehetne a hivatása tudatában élő tanítótestület szép és magasztos munkájának megakadályozhatására szolgáló gát. Zavarólag hathatna egy ideig, de azután csakis a jobb belátás győzhet.

Az öntudatos, önérzetes munkás tanítótestületek szervezése, ahol megvan, azoknak izmosítása egyik feladata az igazgató-tanítónak. Egy ily tanítótestület s azt a közérdek javára értékesíteni tudó és akaró, széles látkörű, valódi lelkipásztor, csodát művelhet. S ehhez nem kell egyéb, mint önfékezés, erős akarat s a felséges hivatás mindkét oldalról való tökéletes ismerete.

(Folytatjuk.)

Közélet

Visszhang Vakszikfalváról.

(Papp László úrnak a „Tükörcserepek“ 31. sz. darabkájához.)¹

Mikor Papp L. kartárs, kezében a Tükörcserepek, meg egyéb cserepek tanulságos kaleidoskopjával, no meg jó járású tollával, — a minapában íróasztalához üle, bizonyára ingyen se gondolá, hogy szemtől-szembe ült a visszhangos partokkal, ha nem is épen *Tihany*nak riadó leányával, de annál bizonyosabban *Vakszikfalvának* riadó lévitájával; úgyannya, hogy amit ő a hetvenezer koronáról és annak morzsálékairól meg sem írta, el sem írta, — még azt is majd kiverdesik Vakszikfalvának zengő bérci. Pedig, ime, kiverdesik vagy jól, vagy rosszul.

A tiszántúli nagy egyházkerületnek Zoltai-féle jó térképén egyelőre ne keresse a szellemi utazó *Vakszikfalvát*; annyival is inkább ne keresse, mert nagyon Felső-, Alsó-, Nagy- és Kis-Vakszikfalva, holott egynek se kellene lenni. De ha csakugyan mind megvan, vétek volna letagadni őket. Jellemzésükre annyit mond a hivatalos névtár, hogy csak 1—1 szavattal bírnak. Az persze nincs ott a névtárban, hogy ezek a 300—400 lelket számláló egyházak legalább is tízszer akkora erőfeszítéssel és áldozattal tartják fenn parókhájukat, iskolájukat, mint p. o. Mezőtúr, de hát... ne is mondjon el mindent a Névtár. Szerfölött gyűlölvén a kitéréseket, ezúttal magamtól kell bocsánatot kérnem eme fölöslegesnek látszó kitérésért.

A hetvenezer korona... a mérlegelés különböző módja szerint lehet szédületesen magas, avagy csodálatosan kis összeg. Pl. a drága ludak, bőrkészletek

¹ Deb. Prot. Lap 1915. évi. 27. száma 11. sz. 371. o.

és zsiranyagok magas árához mérve igen csekély volna az, amde igen magas összeg léssen, ha a magyar kálvinista lelkészeknek még 18 év előtt is 400—600 forint évi fizetéssel honorált, így hát elég alacsonyra minimált munkája árnyamához hasonlítjuk, amennyiben így kiviláglik, hogy 70,000 korona körülbelül 70 prédikátor agyának évi tiszteletdíja vala, ma pedig egy ilyen összeggel szinte száznegyven lelkészözvegyet lehetséges 12 hónapon át sanyargatni. „Nincsen szív az emberekben” — mondanák ma is a Csokonai zengő bérci.

A „Tükörcserepek” 31. számából kellemesen értesültem azonban arról, hogy a 70,000 koronából várható háborús segélyét az aranybányai lelkész átengedi a vakszikfalvi papnak. Kétségtelen lévén, hogy az aranybányai lelkész nem más, mint Papp László kollega, — különben ily közvetlenül nem rendelkeznek a segélyről; az is kétségtelen lévén, hogy minden vakszikfalvi parókhiák javadalmazásai között én vagyok a fentjelzett osztalék várományosául kijelölve, — íme jövök, az osztalékot lefoglalom köszönettel és egyidejűleg már átadom azt a lelkészözvegyek anyagi helyzetének rendezésére megnyitott gyűjtőiv javára. Azt hiszem, ez a példaadás nemcsak a lelkésztársaknál, — tekintve, hogy községemben nincs postaálmás kérem, hogy a fentjelzett átengedett osztalékot méltóztatassék megadni nekem, hogy átálvánvoznai!

Amennyiben a 70,000 koronából — mi tagadás — hozzám is eljutott valami osztalék és felfogásom szerint ezt én se tarthatom meg, de más lelkészársaim se tarthatják meg *addig*, míg a lelkészözvegyek türhetetlen helyzetének illendő rendezése és javítása késedelmeskedik: abból a mai postán 100 koronát¹ visszaküldök Debreczenbe, arra a *Gyűjtő-ivre*, melyet a szóban levő szomorú helyzet megörvoslásának sürgető céljára már eddig valószínűleg megnyitottak vagy most haladéktalanul megnyitnak a mozgalom vezetői. Bizonyosra veszem, hogy a tehetősebb és fennköltebb lelkületű kollegák kétszeres és négyszeres adományokkal szégyenítik meg az én szűkös hozzájárulásomat és kényszerítenek arra, hogy adományomat az övékkel helyes arányba hozni törekedjem. Bizonyosra veszem a nagyszabású megmozdulást és a rózsaszínű utalványoknak Debreczen felé röppenését. Tekintélyes összegekkel fogják hirdetni azok, hogy *nem beszédekben* áll az Istenországa, hanem *a léleknek erejében*, másfelől nyilván megjelentik, hogy a lelkészözvegyek mostani ellátása intézménynek nem tartják s úgy ennek, mint a lelkészi nyugdíjintézetnek reformja komolyan és visszavonhatatlanul napirendre tüzetett.

Papp L. kartárs úrnak a „Tükörcserepek” szelvényeibe beosztott igazságrészletekért, illetőleg ez

¹ A „Lelkészegyesület” szerkesztőségéhez.

igazságoknak a mi gyermeteg erőtelenségünkhöz mért kis adagjaiért, — amennyiben azokat egészben be nem vehetnők, — köszönetem kifejezését és szíves üdvözlétemet küldöm.

Vakszikfalvi.

Irodalmi szemle

Iskolai Értesítők egymás után jelennek meg a háborús viharok közepett lefolyt 1915—16. tanévről. A szerkesztőségünkhöz idáig eljuttatott és ezután érkezendő Értesítőkről lesz még alkalmunk áttekintő ismertetést közölni, ezúttal tehát röviden jelezzük a megjelenésüket. Elsőül érkezett be hozzánk a *debreczeni református felsőbb leányiskola és leánygimnázium s a vele kapcsolatos internátus értesítője*, amely *Koncz Aurélné* igazgató szakavatott, példás szerkesztésében, 80 lapnyi terjedelemmel, izléses kiállításban került ki a sajtó alól. Irodalmi értékű az igazgató I. és II. számú közleménye; amaz a Kárpátok jelentőségének méltatására 1916. évi május 1-én rendezett iskolai ünnepélyen tartott hazafias és lelkes ünnepi beszéd, emennek a címe pedig „Iskolánk és a háború”. A *magyarországi református tanítóképző-intézet* múlt tanévi értesítőjét *Nagy Vilmos* igazgató 50 lapra terjedő, célszerű, gondos és gyakorlatias besorozással szerkesztette és tette közzé. Kegyelettel örökölté meg az intézet *Bary József* igazg.-tanács. aieinök emlékét, közölvén az antik jellemű, puritán gondolkozású, fáradhatatlan és sikerdús munkásságú férfúnak arcképét is. Az *erdélyi református egyházkerület theologiai fakultásának* múlt tanévi értesítője *dr. Kecskeméthy István* igazgató körültekintő, pontos és mintaszerű szerkesztéséről tanúskodik. Maradandó becsű az igazgatónak nyílt, őszinte hangú s korszerű intelmekkel bővelkedő tanévmegnyitó és tanévzáró beszéde; szakszerű és eszméletetésre szánt gondolatokban gazdag a *dr. Révész Imre* theologiai tanár 1916. szept. 19-én tartott székfoglaló értekezése, viszont bensőséges érzelmekkel teljes *dr. Kenessey Béla* püspök atyánkfiának a székfoglaló Révész Imre tanár atyánkfiához intézett üdvözléte, míg az ugyanőt ingremiáló igazgatói szavak a kollegiálitás nemes elveinek és azok megvalósításának visszhangjai.

A Kálvin-Szövetség 1916. évi lelkészi konferenciájának emlékkönyve. Ez a jókora vastagságú (243 lap, 8. r.) kötet a Kálvin-Szövetség folyó évi január 18—21. napjain Budapesten tartott lelkészi konferenciájáról számol be. A bevezető rész (*dr. Kovács I.*: Lelkészi konferenciánk; *dr. Ravasz L.*: Világító szívek) után következnek a konferencia reggeli áhítata alkalmával mondott beszédek, ú. m.: *Petri Elek*: Az evangéliomi hit ereje; *Németh István*: Isten ígéje, mint tükör; *Czeglédi Sándor*: Éhség és szom-

júság Isten ígéje után; Uray Sándor: A mi sáfárkodásunk. — A konferencián tartott előadások tárgykörök szerint vannak közölve s magas szellemi nivón állanak. E helyen részletesen nem szólhatunk róluk, de ki kell emelnünk az előadások sokoldalúságát, alapos és mély fejtegetéseit, az általuk nyújtott sok tanulságot s azt az igazán nagy hatást, melyet a gondolkodó olvasókra tesznek. Minden előadás egy-egy szép értekezés, mely a tárgyat egy-egy képzett szakember tudásának fényével világítja meg. Ezekből az előadásokból látjuk, hogy a tevékeny Kálvin-Szövetség budapesti lelkészi konferenciája milyen bőséges gyümölcsöket termelt és milyen nagy lelki haszonnal járt azokra, akik benne részt vettek. Kétszáz nevet az emlékkönyv Függelékben közöl. A tárgykörök szerinti előadások következők: 1. *A kálvinizmus.* Dr. Kovács I.: Miben rejlett a magyar kálvinizmus ereje a múltban? Sebestyén J.: A kálvinizmus theologiai alapfogalatai. Nagy B.: A kálvinizmus ethikai alapfogalatai. Sebestyén J.: A kálvinizmus szociális alapfogalatai. 2. *Apologetikai kérdések.* Dr. Szabó A.: Bölcsészeti, evangéliumi, protestantizmus; Veress J.: A vallásos színezetű modern szellemi mozgalmak és a keresztyénség. Dr. Rácz L.: A modern morál-elmélet és a keresztyénség. Lukácsy I.: A kálvinizmus és a szekták. 3. *Szociális kérdések.* Dr. Ruffy P.: A magyar gyermekvédelem feladatai. Dr. Berend M.: A csecsemőhalandóság elleni küzdelem hazánkban. Dr. Lázár A.: A lelkészek teendői a nationálmunka terén. Andrassy K.: Szociális munkák falun s ezek erkölcsi és anyagi következményei. 4. *Gyakorlati lelkipásztorkodás.* Forgács Gy.: Milyen hiterősítő munkákat végezhetünk falun? Dr. Ravasz L.: Igehirdetésünk megújítása. Pap I.: Liturgiális kérdések. 5. *Egyházunk mai helyzete.* Hamar I.: Szellemi áramlatok újkori egyházi életünkben. György E.: Egyházpolitikánk. Bernáth I.: Egyházunk és az intelligencia. Befejezésül dr. Pruzsinszky P.: A lelkipásztor eszménye és Kálvin János; dr. Ravasz L.: A pergamumbelieknek ird meg. Ez utóbbi szép és hatásos beszéddel rekesztetett be a gazdag szellemi táplálékot nyújtó konferencia, melynek emlékkönyve (a Kálvin-Szövetség XV. sz. kiadványa) 4 koronáért kapható. Melegen ajánljuk. Sz.

Halottaink

Bartha József kishégányi lelkipásztor folyó hó 7-én, rövid szenvedés után, a sátorlajújhelyi kórházban meghalt. Temetése 8-án délután volt.

Csapó Ödön csajági kántortanító, a mezőföldi egyházmegye tanítói gyámintézetének elnöke, június hó 25-én, 74 éves korában csendesen elhunyt. A bol-

dogult földi maradványait június hó 27-én Székesfehérvárrt helyezték síri nyugalomra.

Fülöp Géza hadnagy, Fülöp József dunántúli lelkésztársunk fia, az olasz harctéren június hó 29-én, viruló életének 20. évében elesett. — A mélységes gyászba borult édes apát — kinek legidősebb fia az orosz fronton küzd, a középső orosz fogoly — vigasztalja meg az Úr!

Horváth Aladár okleveles jegyző, dr. Horváth József pápai theol. tanár fia, hosszas szenvedés után, június 27-én Budapesten elhunyt. A vesztés család fájdalmában őszinte szívvel osztozunk.

Dr. Jákó Károly okleveles tanár, tartalékos hadnagy a 60. gyalogezredben, a nagy ezüst vitézségi érem tulajdonosa, folyó évi július hó 2-án a Dnyesztter mellett vívott harcok egyikében hősi halált halt; bajtársai július hó 3-án temették el három tisztársával együtt pár kilométerre a Dnyeszttertől; a korán kialakult s csak 26 évre terjedt reményteljes élet ott pihen már egy terebélyes fa árnyában, távol az édes otthonától. Jákó Balázs tiszaburai lelkész fiát gyászolja az elhunytban!

Kocsár Istvánné, született Nagy Piroska, gezteleyi református tanítónő, életének 28., házasságának 8. s tanítói működésének szimén 8. évében, 2 hetes szenvedés után elhunyt. Születés napján a nagy anyja sírjánál siratja a hű hitvest és gondos anyát, aki, mint tanítónő is kiváló volt.

Özv. Szendy Györgyné, született Baltazár Lujza, néhai Szendy György szarvasi főgimn. tanár özvegye, 81 éves korában, folyó hó 22-én jobbira szenvedett. A boldogult nagyszonyt, akiben Gönczy Sándor tyukodi lelkésztársunk anyósát, Gönczy Béla vésztői lelkipásztor atyánkfia pedig nagyanyját gyászolja, — gyermekei, unokái, dedunokái, testvérei és nagyszámú rokonság siratja.

Nádasdy Sárközy Aurél es. és kir. kamarás, ny. főispán, aki mint a drégelypalánki egyházmegye gondnoka és zsinati képviselő, egyházi életünkben nagy szerepet játszott, életének 72. évében, folyó hó 7-én elhunyt. Temetése július hó 10-én volt előkelő gyászoló közönség részvéte mellett.

Legyen áldott emlékezetök.

Különfélék

Aratáskor 1916. évben.

Ismét szólott az Úr: *Indítsd a sarlódat*, óh, embernek fia, mert imé itt van az aratás ideje s akik vetettek jó reménység között, arassátok le most munkátok jutalmát a búzakarásznak pirosuló magvában. S a felhívó szóra rendre dől az áldás az öreg kaszások, asszonyok s gyermekek hű munkája előtt,

Aratnak mindazok, kik meg nem restültek a nemes munkában, kik a távol levő, — konkolyt, gazt pusztító — hős férfiak helyett szívesen vették fel a munka eszközét, a drága ősi föld megáldott határán.

Óh, de milyen más most az aratás képe s e kép hangulata, mint ezelőtt vala! mintha más országban, más vidéken járnánk... s az a régi, kedves aratási nóta, mint hogyha egészen elfeledve volna... hisz az itthon levő arató-munkások, serdülő gyermekek, asszonyok és lányok inkább sóhajtoznak, inkább sir-dogálnak, — sem hogy dalolnának... Hisz a napsugárnak tikkasztó hevében, nemcsak a verejték hull most le a földre, de a fájó könny is ottan látható a jó öreg szüléknek, nőknek, gyermekeknek aggódó szemében... S a szív és a lélek minden gondolata a csatamezőknek rémes viharában küzdő szerelme-sek lelkéhez száll... repül; hiszen mostan ők is *aratásban* vannak; írják a sok konkolyt, pusztítják a gyomrot, hogy el ne borítsa, hogy hi ne pusztítsa az itthoni földön termő drága búza aranyos kaszát... hogy „*el ne törjön itt a kenyérnek botja*“, hogy legyen az értünk harcoló hősöknek és ennek a népek — az itthon levőknek — betevő falatja...

Búza aratáskor pihenjen a sírás és a sóhajtozás — nincs ideje annak; sőt a gondviselő Isten jóságáért hálaének szálljon mostan fel az égre, hogy adott minékünk erőt a munkára és áldást e földre... Óh, legyen tisztesség, dicsőség és hála az ő szent nevének, hogy a konkoly és gaz nehéz irtásában hős katonáinkat védő paizsával mindig oltalmazta, mindig segítette, hogy a konkolyt hintő gonosz ellenséget kalászsokkal ékes, drága, szent földünkre be nem eresztette.

Ezután is Reád bizzuk mi magunkat, kegyelmes Istenünk! és azt kérjük Tőled, elégedj meg immár a szenvedéseket! Lelkednek tüzével gyújts világosságot a gonosz szíveknek hideg belsejébe; mondd: hogy e világon minden egyes ember a te megváltot-tad, mert a Te szent fiad, az Úr Jézus Krisztus, nem egyes emberért, nem egyes nemzetért — az egész világért szenvedte a kereszt borzalmas kínjait; és ő azt akarta és azt tanította, hogy az egész világ minden nemzetsége: *görögök, pogányok, zsidók, keresztyé-nek s közöttünk az első úgy, mint az utolsó munkál-ják e földön az Isten országát s ekként arassanak a léleknek szent és dicső munkájával — mind örök életet!*

De minthogy e földön *nemcsak tiszta búza, de konkoly is terem, igazság Istene!* nézz le e világra s e világon élő bűnös nemzetekre s add, hogy amelyik nép az igazság mellett fogott védő fegyvert, *győzel-mel arasson a te szent neveddel, hogy legyen öröm-mel teljes aratása itt az igazságnak a te kegyelmed-nek bő mértéke szerint!*

Azok pedig, akik *csakis gonoszsgot szántottak, vetettek* itt ezen a földön a nemzetek között, — azok *arassanak örök kárhozatot, örök veszedelmet, hogy a vetés között ne maradjon konkoly, — csakis tiszta búza. — a nagy aratásra...*

Köröstarsa, 1916 július hó.

Szabó János.

A cyclonsújtotta balkányi egyház részére az egyházhoz a következő adományok érkeztek: Államsegélyből 1200 K, a helybeli leányegylet ottani gyűjtéséből 1416 K, a laskadi egyháztól 76 K, a magyar-péterlaci gyülekezetből 7 K 82 fill., a bárándi egyháztól és lelkészétől 15 K, a tiszakeresztúri egyháztól 10 K, Beretvás Pál kecskeméti szőlőbirtokostól 100 kor., Szabó Miklós bökényi g. kath. lelkészétől 10 K, Gödény István és László helybeli birtokosok 1000—1000 K. A templom már az elmúlt hét folyamán díszes eternit tetőt kapott; a lelkész azonban még mindig hajlók nélkül van s az idebéliak sines tetőzete. Ezekre tekintettel őszinte szívvel kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy résztvevő és gyámolító szeretetadományokkal karolják fel azokat, akiknek segítése az Úrnak tetsző eselekedet.

Hálás köszönetnyilvánítás és kérelem. A keresztyéni résztvevő szeretet megható bizonyosságát szolgálta Erdélyből a magyar-péterlakai református kis gyülekezet (800 lélek), midőn, — bizonyára csak a napilapokból értesülve, — a nyírségi viharpusztította egyházak között a nyírbogáti református egyháznak is, kérelem és felhívás nélkül, 7 kor. 81 fill. adományt küldött. Hálás köszönet ezért az együtt-érező szeretetért! A mennvei Atya áldása nyugod-íék meg a gyülekezeten s lelkipásztorán! — E hálás köszönet nyilvánításához a nyírbogáti református egyház azon kérelmét csatolja, hogy a többi testvér-egyházak előtt legyen követendő példa ama kicsiny gyülekezet megható szeretete, mert látogatott helyzetében hálás köszönettel fogadja a segítő szeretet adományait.

A lelkész-özvegyek segítésére Pálúr István csepei lelkészársunk, jelenleg tábori lelkész, a külön-lenyomatban megjelent lelkézszenvelési beszéd vétele után tíz koronát adott. Az összeget átutaltuk a püspöki hivatalhoz.

Ezer koronás alapítványt tett Mogvorós István nagyszalontai földbirtokos elhunytá alkalmából a gyászoló család oly céllal, hogy annak kamatait az ottani református egyház a szalontai hadiárvák segé-lvezésére fordítsa. A hadiárvák felnevelése után az alapítvány egyházfenntartási célokra fordítandó. — Az alapítvány méltó emléke az elhunytak.

Hála adomány. Egy magát megnevezni nem akaró lelkész egy évi fizetését a sárospataki főiskolá-

nak szánta. Ezer koronát már be is küldött Sárospatakra, a többi 600-at aratás utánra igéri. Szép bizonyítgatétel a tanítványi háláról.

Szavazatbontás. A középszabolcsi egyházmegyébe kebelezett gyülekezetek presbiteriumai Görömbei Péter esperes felhívása következtében beküldvén szabályszerűen kiállított szavazataikat az esperesi hivatalba az egyházmegyei tanácsbírói állásra, a szavazatok folyó évi július hó 12-én, Nyíregyházán, az arra megválasztott bizottság által felbontattak s kitünt, hogy a beadott szavazatokból: Korocz József tiszaberczeli lelkész és egyházmegyei főjegyzőre 25, Szikszay András ibrányi lelkész és egyházm. ellenőrre 9, Tóth Gáborra 7, Szabó Aladárra 6, Veress Károly, Vass János, Szilágyi Imrere 1—1 szavazat adott. Általános többséget senki sem nyervén, a szabályok értelmében a két legtöbb szavazatot nyert egyén neve újabb szavazás alá bocsáttatott. A szavazatok folyó évi augusztus hó 20-ig küldendők a Nagykállóba, a református esperesi hivatalba.

Nőhallgatók fölvétele a debreczeni m. kir. tudományegyetem bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi karára
nőhallgatók az alább felsorolt előfeltételek mellett vehető fel: Rendes hallgatóul fölvehető az a nő, akinek jeles érettségi bizonyítványa van. Rendkívüli hallgatóul fölvehető az a nő, akinek jó vagy háromnál több elégségest nem tartalmazó érettségi bizonyítványa van. Akinek érettségi bizonyítványa háromnál több elégségest tüntet fel, rendkívüli hallgatóul sem vehető fel. — A felvétel iránt a kérvényt, melyhez születési bizonyítványt (keresztlevelet) és gimnáziumi érettségi bizonyítványt kell csatolni, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz címezve, a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi kar dékánjánál kell benyújtani. A kérvények beadásának határideje 1916. évi július hó 31-ike. — A jog- és államtudományi karon előadott államszámviteltanra szintén beiratkozhatnak nőhallgatók, ha erre miniszteri engedélyt kennek. A fölvétel előfeltétele a 16 életév betöltése, valamely középiskola vagy ezzel egyenrangú tanintézet nevelők osztályának sikeres elvégzése. Akinek bizonyítványában háromnál több elégséges van, azt fölvenni nem fogják. A szabályszerűen (keresztlevelével iskolai bizonyítvánnyal) felszerelt kérvényeket a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrhoz címezten, a folyó évi július hó 31-ig kell az egyetem jog- és államtudományi karához beadni. Debreczen, 1916. évi július hó 10. Bernolák Nándor, e. i. rector.

A háborússegély. Az egyházkerületünk részére jutott háborússegélyt a főtisztelendő és méltóságos egyházkerületi elnökség 3735—1916. sz. a. kelt leiratában a lehetőségig irányadóul véve az esperesi hi-

vatalok véleményét, a következőleg osztotta meg s az egyházkerületi pénztári hivatal így küldte szét, ú. m.: Nyírmártonfalva, Polgár, Tiszaeszlár, Tiszanagyfalva, Fornos, Munkács, Balazsér, Barabás, Beregdéda, Iznyéte, Barkaszó, Asztély, Bányu, Bene, Nagyborzsova, Nagybégány, Gulács, Beregsom, Hete, Macsola, Mezőgece, Nagybereg, Nagygút, Sárosoroszi, Zápszony, Vári, Bilke, Csaroda, Békésesaba, Csorvás, Gádoros, Gyulavári, Hertelendifalva, Nagymajláth, Szigetfalu, Orosháza, Végvár, Mosnicza, Nagybodófalva, Újszentes, Pancsova, Öcsöd, Berettyószentmárton, Bors, Hegyközkovácsi, Hegyközsáldobágy, Nagykereki, Nyüved, Pelbárhida, Váncsod, Váradless, Hegyközesatár, Nagykakucs, Örvénd, Pósaláka, Pusztajlak, Siter, Gáborján, Míkepéres, Szentpéterszeg, Torda, Érolaszi, Értaresa, Kóly, Kiskereki, Vedresábrány, Kécz, Piskolt, Ajak, Dombrád, Eperjeske, Gyüre, Kisvarsány, Lövöpetri, Mándok, Szabolcsbáka, Nyirmača, Tisza-mogyorós, Tuzsér, Zsurk, Tornyospálcza, Nagyvarsány, Pátzoha, Tiszabehzdéd, Tiszászentmárton, Berkesz, Pap, Rákóczberenes, Szabolcsveresmari, Kuncsoriba, Nagyrév, Rákóczifalva, Tiszaug, Senyő, Piricse, Besenyőd, Fancsika, Feketeardó, Feketepatak, Fertőalmás, Gödényháza, Halmi, Nagytarna, Szöllősgyula, Tiszabökény, Tiszapéterfalva, Tiszaújhely, Adorján, Amacz, Aranyosmeggyes, Batiz, Egri, Felsőbánya, Garboldz, Hirip, Józsefháza, Kishodos, Kispalád, Kispelcske, Lázári, Magosliget, Méhtelek, Misztótfalu, Mikola, Nagybánya, Nagyhodos, Nagykolcs, Nagypalád, Pettyén, Rozsály, Sándorhomok, Sárköz, Sárközújlak, Szamoskóród, Szarazberek, Szatmárhegy, Szinyérváralja, Uszka, Vámfalu, Gebe, Nyírmeggyes, Belényesújlak, Belényessonkolyos, Sarkadkeresztúr, Nagyzerind, Csermő, Mezőgyán, Lippa, Gyorok, Belényes, Atya, Csenger, Csengerbagos, Darnó, Fülöpödarócz, Györtelek, Gyügye, Kisnamény, Kisszekeres, Kölese, Majtis, Matolcs, Panyola, Pusztadarócz, Szamosdara, Szamosdob, Szamosújlak, Tiszabecs, Tiszakóród, Tunyog, Tyukod, Vetés. — A segély összege egyenként a postabérrel együtt 400 K 60 fillért tett. Még egy pár visszamaradt tétel fölött az elnökség ezután fog rendelkezni. Rózsa Sándor, egyházkerületi pénztárnok.

A nagykörosi református főgimnáziumba dr. Györe János máramarosszigeti tanárt választották meg a hősi halált halt Huszár György helyére. — A megválasztott tanárra az Úr kegyelmét és áldását kérjük.

Lelkészválasztások más kerületekben. Az alsó-mihályi gyülekezet Kajdy Menyhért alsódobszai lelkész, Bikafalvára Péter Gábort, Kissolymosra Szabó Lajost, Ilyefalvára Dénes Jánost, Hosdáttra Bartha Endrét, Kisgalambfalvára Derzsi Endrét, Kidére

Siető Pált, Újvidékre Horváth Lajos odavaló segéd-lelkészt, Kisharsányra Berényi István öcsényi h. lelkészt választották meg lelképásztorul. Őszinte szívből üdvözöljük az új pásztorokat!

Kitüntetés. Kelemen Béla ácsi lelkészt, behívott táborig lelkészt öfelsége a másodosztályú lelkészi érdemkeresztel tüntette ki.

Lelkészeiktatás. Az erdélyi kisborosnyói református gyülekezetbe folyó hó 9-én iktatták be Potsa Jánost, kollégiumunk volt növendékét rendes lelkészül. Szívből gratulálunk a gyülekezetnek és méltó pásztorának egyaránt.

Megbüntetett német nők. A berlini törvényszék erkölcsi eltévelyedés miatt két nőt másfélévi fegyházzal büntetett, mivel hadifoglyokkal folytattak viszonyt. Intő példa.

Elkobzott imakönyv. A honvédelmi minisztérium kénytelen volt a Szent István-társulat egyik imádságos könyvkiadványát elkobozni, mivel egyik passzusa a viszonzosságot sérti. E. L. 29.

A Debreczeni Közlöny legújabb számaiban dr. Bernolák Nándor rector magnificus érdekkeltő bevezetés kapcsán a nyilvánosság elé bocsátja azt a nagyszabású elaboratumot, amelyet a debreczeni m. kir. tudományegyetem bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi kara a balkanológiai studiomok felől kidolgozott. A tervezetet bizonyára nagy érdeklődéssel olvassák mindazok, akik a buzgó és tevékeny rectorral együtt felismerik annak a fontosságát, amit reánk nézve a Bakán tanulmányozása jelent most és jelent majd.

A nagyenyedi Bethlen-kollégium előjárósága a következő hat évre rector professzorrá Fejes Áron képezdei igazgatót, gimnáziumi igazgatóvá Báthori Gyula eddigi helyettesét és képezdei internátusi felügyelő-tanárrá Juhász Albert tanárt választotta meg.

Egyetemi magántanár. Dr. Nagy József kiskunhalasi református főgimnáziumi tanárt, debreczeni főgimnáziumunknak egykori jeles tanulóját, a budapesti egyetem bölcsészeti karán egyetemi magántanárrá képesítették. Melegen üdvözöljük.

A Hármas Kis Tükör, amely népoktatásunk történetében mély nyomokat hagyott s Losonczy István nagykörösi tanár műve, ebben az évben 150 esztendő. (Néptan. Lapja.)

Kitüntetett lelkész. Göde Lajos szekszárdi lelkésztársunkat, aki a háború eleje óta a harctéren teljesít lelkészi szolgálatot, öfelsége a másodosztályú lelkészi érdemkeresztel, a vörös-fehér szalagon tüntette ki. Gratulálunk.

A debreczeni bakák költője. József főherceg, hadtestparancsnok, a legnagyobb figyelemmel van a Doberdót hőiesen védő debreczeni 39-es bakák iránt. Gondoskodni akart arról is, hogy olvasmányt

kapjanak a táborban s ezért megkérdezte táborig papjukat, Vass Antalt, hogy milyen könyvvel szerezhetnek nekik a legnagyobb örömet? A táborig lelkész Szabolcska Mihály háborús verseit ajánlotta, amit József főherceg meg is hozatott s kiosztotta a hajdufiúk között, akik nagy élvezettel olvasták s pihenő után a lövészárókba is elvitték kedvelt poétájuk könyvét. Maga József főherceg is elolvasta az igaz magyar érzésből fakadt verseket s nagy elismeréssel nyilatkozott Szabolcska költészetéről. P. H.

Nyilatkozat. Alulírott meggyőződve afelől, hogy a *Hornyánszky*-cég által folyó évi március hóban közrebocsátott s református lelkészi karunkhoz intézett körlevélben ez a kifejezés: „a tényeknek meg nem felel“, nem akarta érinteni az én egyéni integritásomat, mélyen sajnálom, hogy Hornyánszky úrhoz olyan levelet intéztem, amelyet ő sértőnek talált magára nézve. Ennélfogva kérem tárgytalannak tekinteni azokat a sorokat is, amelyeket az imént említett alapon közrebocsátottam e lapok hasábjain. *F. Varga Lajos.*

Monostorpályiba (Bihar vármegye) árva papvagy tanító-leányt keres előkelő úri család két gyermeke mellé (5 éves fiú és 3 éves leány) felügyelőül. Megkeresések Református Lelkészi Hivatalhoz Monostorpályi — küldendők.

Tartalom: Andrassy K., A esüröket építő bölönd gazdag. — Tárca: Nagy L., Óh légy velünk. — Iskola: Uray Gy., Az igazgató-tanítóság. — Közélet: Visszhang Vakszikfalváról. — Irodalmi szemle. — Halottaink. — Különlék. — Melléklet: Hivatalos Értesítő 31. szám.

Pályázat.

A pátrohái egyháztanács az 1916—17. iskolai év tanítási hónapjaira egy helyettes tanítói állás szervezését határozta el, melyre nőtanítók is pályázhatnak folyó évi augusztus hó 20. napjáig.

Javadalom havi 150 korona. Teendője a kijelölendő osztályoknak az egyházkerületi tanszabvány szerinti vezetése.

Pályázatok, az egyháztanácsához címezve, alulírotthoz küldendők, vagy személyesen adandók be.

Pátroha (Szabolcs m.), 1916 július 24.

Balogh József,
ref. iskolaszéki elnök.

Pályázat.

Az erdőgyaraki református egyház tanítói állására pályázat hirdettetik.

Fizetés : Lakás természetben. 1000 négyszögöl szántó föld haszonélvezete: 100 korona az egyház pénztárából. Fizetéskiegészítés az államtól.

Kötelessége : Az iskolaszék által elibe utalt osztályok (ezidő szerint az I—II. vegyes) vezetése. A lelkész és kántor helyettesítése. Ha orgona állítatik be, a templomi éneklésnek minden külön díj nélküli vezetése. A pályázat kellő okmányokkal felszerelve 1916. évi augusztus hó 19-ig az iskolaszék elnökéhez nyújtandó be. — Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Férfi-tanító nem léteben az állás nőtanítóval is betöltetik.

Erdőgyarak (Bihar megye), 1916 július 24.

Bugyi János,
iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés,

a rafajnaújfalui helyettes kántortanítói állásra. Pályázhatnak fi-, esetleg nőtanítók is (ki azonban kántori teendőket végezni nem köteles).

Javadalom havonként 80 korona és lakás. Az iskola I—II. osztályú.

Kérvények a lelkészhez küldendők augusztus hó 15-ig.

Rafajnaújfalu, 1916 július hó 24.

U. p.: Bótrágy (Bereg megye).

Szabó Géza,
református lelkész.

Pályázat.

A szemlaki (Arad megye) református egyház rendes kántortanítói állására pályázat hirdettetik. Javadalma : lakás természetben, melléképületekkel, 520 négyszögöl kerttel és 52 négyszögöl káposztásfölddel. 1200 (egyezerketfőszáz) korona készpénzfizetés az egyház pénztárából, havi 100 korona előleges részletekben. 16 (tizenhat) köbméter kemény tüzi hasábfá, beszállítva. A II—VI. oszt. tanulóknak a német nyelvben való tanításáért 300 kor., havi 25 kor. részletekben. Stóla, utolsó átlag szerint 30 kor. A háború tartamára 200 kor. drágasági pótlék az egyház pénztárából. Törvényes államsegély. Kötelessége az I—VI. vegyes osztály tanítása a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint ; II—VI. osztálynak heti négy órán a német írásban, olvasásban és egyházi éneklés-

ben oktatása, az ismétlősök tanítása, a kántori teendők végzése magyar és német nyelven, a templomi istentiszteleteken harmóniummal, míg az egyház orgonát nem állít. Pályázhatnak okleveles férfitanítók. Személyes megjelenés előnyös. Megválasztottnak költözködési költségét az egyház megtéríti. Pályázati kérvények kellő okmányokkal felszerelve folyó 1916. évi augusztus hó 12-ig a református lelkészi hivatal címére küldendők. Állás szeptember hó 1-én elfoglalandó.

Pályázat.

A vasmegyeri református egyház pályázatot hirdet az 1916—17. iskolai évre, a hadbavonulás folytán megüresedett helyettes kántortanítói állásra.

Javadalom : 1000, azaz egyezer korona az egyház pénztárából s természetben való lakás és kert. Ismétlő-iskolások tanításáért a községtől 80 korona. Ezenkívül temetési stóla.

Kötelesség : Az elemi vegyes hat osztályú református népiskola s ismétlő-iskola egyházkerületi tanterv szerinti vezetése. Az összes kántori teendők ellátása.

Pályázhatnak okleveles református tanítók és tanítónők, továbbá harmad-, negyedéves tanítójelöltek. A pályázati kérvények minél alaposabban szerelendők fel.

Pályázati határidő *augusztus 15.* Pályázati kérvények a református iskolaszék címére küldendők. — A megválasztott állását szeptember elsején elfoglalni köteles.

U. p. helyben. Vasmegeyer (Szabolcs m.)

Református iskolaszék.

Pályázat.

az érkeserői református kántortanítói állásra, melynek javadalma a következő : Tíz kat. hold s 1438 négyszögöl föld. Haszonbéri értéke 132 K. 2. Három hold legelő élvezete. Haszonbéri értéke 12 K. 3. 255 négyszögöl kender föld, haszonbéri értéke 8 K. 4. Államsegély 264 K. 5. Egyházi pénztárból havi előleges részletekben 775 K. 92 f. 6. Egyházkerületi megállapítás szerinti stóla. 7. Lakás kerttel. A legelő adóját egészen az egyház fizeti. A többi földek adóját azonban csak 40 százalékban. A megválasztott kántortanító kötelessége lesz az I—VI. fiúosztályba járó gyermekek egyházkerületi tanterv szerinti tanítása. Kanonikus órákon s akadályoztatása esetén lelkész helyettesítése. — Az alantírott lelkészi hivatalhoz nők is benyújthat-

ják pályázati okmányokkal felszerelt kérvényüket. Ez utóbbiak közül — férfi pályázó nemléte esetén — megválasztottnak állására egy év múlva megint pályázat hirdettetik. Pályázati határidő *augusztus 19.*

Sarkadi Nagy József,
lelkész.

Pályázat.

A nagyváradai református tanítónőképző intézet igazgatósága pályázatot hirdet segédtanítónői tanszékre. Pályázhatnak a pedagógia és német nyelv tanítására, tanítóképzőintézeti képesítéssel rendelkező református vallású nők. Ilyen képesítésű pályázó hiányában a magyar és német nyelv és irodalomból középiskolai, esetleg polgári iskolai képesítésűek, kik tartoznak pedagógiából is megfelelő képesítést szerezni.

Javadalom: 1. a fenntartótól évi 1000 K; 2. ezidőszereint a X. fizetési osztály 3. fokának megfelelő állami fizetéskiegészítés és 3. öt 200—200 K-ás ötödéves korpóték; 4. a képzőintézettel kapcsolatos internátusban lakás és teljes ellátás, s ennek fejében a megválasztott tanerő az internátusban felügyelői teendőket végez. Tanári kötelezettsége heti 20 óra és a rendtartásban megszabott egyéb tanári teendők ellátása. A megválasztott tanerő az Orsz. Tanári Nyugdíjintézetnek 1914. évi XXXVI. t.-c. értelmében kötelezett tagja.

A szabályszerűen felszerelt kérvények a nagyváradai református tanítónőképző intézet igazgatóságához küldendők 1916 augusztus hó 21-ig. A megválasztott tanerő állását szept. 1-én tartozik elfoglalni.

Nagyvárad, 1916 július 10-én.

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

Nagy Vilmos s. k.
igazgató.

Pályázat.

A szamoskrassói református egyház egyik hadban levő tanítója helyettesítése végett 1916 szeptember 1-től kezdőleg segédtanítót keres. Javadalom: lakbérrel együtt havi 120 korona utólag fizetve. Köteletsége: 1. az I—II. vegyes osztályok tanítása az egyházkerületi tanterv szerint; 2. indokolt akadályoztatása esetén a kántor helyettesítése. 1916 augusztus hó 12. napjáig pályázhatnak okleveles férfi és nőtanítók.

Szamoskrassó (Szatmár megye), 1916 júl. 22.

Oláh Sándor.
lelkész.

Pályázat.

A debreczeni református egyház pályázatot hirdet az egyik, halálozás folytán megüresedett férfitanítói állásra.

Fizetés: 1. Törzsfizetés az egyház pénztárából 1200 K. 2. Tűzifa, nős tanító részére 14 köbméter 91 K értékben, nőtlen tanító részére 10 köbméter 65 K értékben. 3. Fizetéskiegészítés államsegélyből az 1913. XVI. (tizenhatodik) t.-c. szerint. 4. Újabb intézkedésig, pótlék az állami tanítók fizetése arányában, az egyház pénztárából, a 184,981—1913. sz. vallás- és közokt. miniszteri rendelet által meghatározott mennyiségben és szolgálati években. 5. Lakbér, újabb intézkedésig az 1913. XV. (tizenötödik) t.-c. 5. §-a III. számú rovata szerint, annak a fizetési osztálynak megfelelőleg, amelybe a megválasztandó tanító az 1913. XVI. (tizenhatodik) t.-c. alapján tartozik, vagy természetben lakás.

Köteletség: Rendesen egy vagy két osztály, rendkívüli esetekben több osztály tanítása, a tiszántúli református egyházkerület által megállapított tanterv szerint. (Leányok tanítója csak nős ember lehet; vagy ha nőtlen, egy év alatt tartozik meg-nősülni. Egyh. Törv. VI. t.-c. 23.-§.—s bármely osztályban a nőkézimunka taníttatására is köteleztetik.)

A kérvényhez csatolandó: keresztlevel, oklevél, időrendben esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvány, az állami vagy más felekezeti tanítóképezdében nyert oklevél mellett a vallás-tanból és az egyházi éneklésből s ezek tanítási módszertanából valamelyik református egyházkerület tanítóképesítő bizottságától nyert bizonyítvány.

A pályázati okmányok 1916. év augusztus hónap 12-ik napjának délután 5 órájáig, Szele György iskolaszéki elnökhöz (Ferencz József út 37 sz.) küldendők vagy adandók be. Hadba vonultak helyett hozzátartozóik is beküldhetik. A megválasztott tanító, az iskolaszéki elnök által kijelölendő állomását 1916 szeptember 1-én elfoglalni köteles, a debreczeni református tanítók segélyegyletének kötelezett tagja, a vidékről való költözködésének okmányokkal igazolt költségeit, legfeljebb 100 K erejéig, az egyház megtéríti.

Kelt a debreczeni református egyház presbyteriumának 1916 július hó 22-ikén tartott gyűléséből.

Dicsőfi József,
lelkészelnök.

Pénzes Sándor,
főgondnok helyett.

Szilágyi Bálint,
jegyző.

Pályázat.

A *rozsályi* református egyház hat osztályú vegyes elemi iskolájába helyettes kántortanítót keres. Javadalma 80 korona havi díj az állami fizetéskiegészítésből s az egyháztól egy szobás lakás. Okleveles tanítók, tanítónők vagy pályavégzett tanítójelöltek pályázataikat folyó évi *augusztus 10-ig* alulírottához adják be.

Rozsály (Szatmár megye), 1916 július hó.

Nagy Sándor,
református lelkész.

Pályázat.

A nyírgelsei református kántortanítóságra pályázat hirdetik. Javadalma: Természetbeni lakás, kerttel. Egyház pénztárából 296 korona, 8 kat. hold föld haszonélvezete, adóját az egyház fizeti, 3 öl tűzifa, ismétlő iskolások oktatásáért községtől 20 kor., más vallásúak tanításáért 30—40 kor., egyházjegyzői tiszteletdíj 5 kor. Fizetéskiegészítés az államtól az 1913. XVI. t.-c. szerint. Kötelessége: kántori teendők végzése, I—VI. vegyes osztályok és ismétlő iskolások tanítása, lelkész akadályoztatásakor és kanonikus órákon istentiszteletek végzése, egyházjegyzői tisztt viselése. Kellően felszerelt kérvények folyó év augusztus 13-ig alulírott református lelkészhez küldendők. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Pályázhatnak okl. tanítónők is. Az állás szeptember hó 1-én okvetlen elfoglalandó.

Nyírgelse (Szaboles m. vasutállomás), 1916 július 18.

Tóth András,
református lelkész.

2—2

Irodalmi pályázat.

Az Egyházi Könyvtár-Bizottság pályázatot hirdet a 16-17-ik század Magyar Református Egyházi Irodalom-Történetének megírására. Mindazok, akik a pályázatban részt venni kívánnak, munkatervüket s egy kidolgozott fejezetet 1917 március 31-ig alulírt bizottsági előadóhoz küldjék be, szerző nevét tartalmazó zárt jellegű levél mellett.

Az első díjat nyert mű szerzője 500 korona tiszteletdíjban részesül s megbízást kap a mű kidolgozására, ívenként 64 korona íródíj mellett. A második legjobb munka szerzője 300 korona tiszteletdíjat kap.

Pápa, 1916 június 17.

Dr. Antal Géza,
biz. előadó.

Debreczen m. kir. városa köznevelési bizottsága.

Pályázat.

A nyírmeggyesi református egyház egyik hadba vonult tanítója állására ideiglenes minőségben pályázatot hirdet. Javadalma: havi előleges részletekben 50 (nyolcvan) korona, tisztességes 2 (kettő) szoba, s mellékhelyiségekből álló lakás. Kötelessége: a II. és III-ik elemi osztályoknak a tiszántúli egyházkerületi tanterv szerinti tanítása. A kántor akadályoztatása esetén a kántori teendők teljesítése. Pályázhatnak aug. hó 24-ikig okleveles férfi vagy nőtanítók. Kérvények s mellékletek alantírottához küldendők. Az állás f. szept. 1-én elfoglalandó. Nyírmegyes, 1916 július 19.

Tukacs Lajos,
református lelkész,
iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A *szentesi* református egyház elemi iskoláihoz az 1916—17. tanévre ideiglenes, illetőleg segédtanító kerestetik. Fizetése 1000 korona, mely részére 100 koronás havi részletekben fizetetik ki. Pályázhatnak okleveles tanítók vagy tanítóképző IV. osztályát végzett ifjak. Pályázati határidő *augusztus 10.* Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Szentés, 1916. évi július hó 14.

Futó Zoltán,
esperes-lelkész.

Papp Lajos,
egyh. jegyző.

Pályázati hirdetés

a halabori református kántortanítóságra. Pályázhatnak aug. 15-ig okleveles tanítók, esetleg ideiglenesen, mely évekig tarthat, tanítónők is. Javadalom: az egyház pénztárából 589 korona, egy katasztrális hold föld évi haszna és a megfelelő államsegély. Lakás, kert természetben. Felszerelt kérvények a lelkészi hivatalnak küldendők.

Halabor, u. p. Vári (Bereg megye).

Szabó Bertalan,
református lelkész.

BÉKÉS LAJOS

Debreczen, Piac-utca 46-ik szám.

Telefon 304. szám.

Kalap, fehérnemű, úri-divat és szabó üzlet.
Készít férfiruhákat, felöltőket a legjobb kivitelben, valamint teljes úri kelen-gyéket mérték után.

EGY TÁBORI LELKESZ HARCTÉRI NAPLÓJA.

Írta: PAPP GÉZA, tábori ref. lelkész.

E gondolatokban és írói szépségekben gazdag napló-jegyzetek egyaránt érdeklik a harcoló és beteg katonákat, a lelkészeket, a tanuló ifjúságot, általában a nagyközön-séget. Méltó feltűnést keltettek azok előkelő fővárosi napi-lapokban. — A derék szerző hosszú időn át teljesített tábori lelkési szolgálatával, lelkesítő beszédével tiszte-letet szerzett mindenfelé, úgyannyira, hogy **Jenő kir. herceg főparancsnok saját címerével és monogrammu-jával** ellátott gyűrűvel ajándékozta meg és **megengedte**, hogy ezt a háborús könyvét **neki ajánlhassa**. — A könyv tartalma: Buzdító beszéd a katonákhoz ütközet előtt. Buzdító beszéd a honvédekhez az Isonzó mellett. Adventi imádság. Levél a haretérről. Fekete farsang. Március idusán. Őszi imádság. Harctéri jegyzetek. Tábori isten-tisztelet a doberdói fensíkon. Honvédtemetés az Isonzó partján. Jéhu uralma. A honvéd-kötelességtudás.

A 160 oldalra terjedő 16¹/₂ × 10¹/₂ cm. nagyságú, zsebbe tehető könyvecske nek bolti ára **elegáns vászon-kötésben 1 kor. 80 fill., 10 drb vételnél 1 kor. 50 fill., 25 drb vételnél 1 kor. 40 fill., 50 drb vételnél 1 kor. 30 fill., 100 drb vételnél 1 kor. 20 fillér.**

Kapható:

HEGEDÜS és SÁNDOR
protestáns irod. könyvkiadóhivatalában. **DEBRECZEN.**

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, esa-ládi és ifjúsági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

Megyericsy Béla.

Előfizetési díja egy évre 4 kor. Az **Ébresztőnek** minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúhoz el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe be- vigye a keresztyén magyar nem- zet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mutatvány- számot ingyen küld a kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 28.

Pontos és legjobb

Órák

5 évi jótállás mellett!

Egyházi szentedények,

úrvacsorai kelyhek, osztó-tányérok és borkancsók, keresztelő-kannák és medencék, ékszerek, evő-

Arjegyék
2000 rajzza
ingyen és
bermentve!
Pontos ki-
szolgálás!
Jutányos
árak!

készletek valódi 13 próbás ezüsthől és I. rendű alpacca- ezüsthől, jubileumi dísztárgyak részlettízesre is!

Javításokra és vidéki megrende- ésekre különös gondot fordítok

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész, a ref. egyházak szállítója
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 5., I. emelet.

A „HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bár- mely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értéke- sítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mi- előtt a mozgalmat megindítanák, fordul- janak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya“ kötelékében az 1915. év végén 1300 fo- gyasztási szövetkezet működött, amelyek összforgalma 60.000,000 korona volt.

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szük- ségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

HIVATALOS ÉRTESSÍTŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

61. sz.

4293—1916.

A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karához.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Egyházkerületi közgyűlésünknek folyó évi (203.) számú határozata értelmében, amellyel elhatározta a debreczeni református tanítóképző intézet növendékeinek jótéteményei emelését, felkérem Nagytiszteletű Esperes urat, miszerint egyházmegyéjének egyházi figyelmét méltóztassék felhívni ezen intézetre, amelynek anyagi ereje csekély, pedig talán egy intézetben sincs annyi támogatásra szoruló növendék-s buzdítni arra, hogy anyagi erejükhöz képest adakozzanak a debreczeni református tanítóképző intézet jótéteményének emelése céljából, s adományikat 1917. évi január hó 1-ig küldjék be a kollégiumi pénztárba.

Debreczen, 1916. évi július hó 19.

Atyafiságos szeretettel vagyok.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

4538—1916.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű esperesi karának.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Tudomásul vétel végett és az érdekeltekkel való közlés kérésével van szerencsém Nagytiszteletűnek tudomására hozni, miszerint az I. lelkész-képességi vizsga idejéül f. évi szeptember hó 19-ik napját, a II. lelkész-képességi vizsga idejéül pedig f. évi szeptember hó 26-ik napját tűzöm ki.

Az I. vizsgát tenni szándékozó atyafiaknak szeptember hó 18-án délután 4 órakor, a II. vizsgát tenni szándékozóknak szeptember hó 25-én délután 4 órakor kell jelentkezniök az egyházkerületi egyházi főjegyző úrnál, hol utóbbiak az első lelkész-képességi, valamint s. lelkészi szolgálataikat igazoló esperesileg megerősített bizonyítványaikat kötelesek benyújtani.

Debreczen, 1916 július hó 24.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

4052—1916.

Minden főgimnázium tekintetes igazgatóságának.

Egyházkerületi közgyűlésünk 61. számú határozatát a fenntartótestülettel való közlés végett alább szerinti szövegében közlöm.

Tisztelettel vagyok

Debreczen, 1916. évi július hó 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Olvastatott a tanügyi bizottság jelentése.

Egyházkerületi elnökségünk a múlt őszi 712. számú egyházkerületi határozat alapján fölterjesztést intézven a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, hogy gimnáziumaink fenntartási államsegélyének 1914. és 15. években elmaradt fokozatos emelését — amennyiben még a szerződésben megállapított, vagy a szerződés revisioja alapján contemplált mértéket el nem érték. — legalább az 1916. évre folyósítsa, a vallás- és közoktatásügyi miniszter f. é. február 4-én 14.600. sz. a. kelt leiratában arról értesíti a püspöki hivatalunkat, hogy a törvényhozás az 1914. év első felére készült állami költségvetésben a felekezeti középiskolák segélyét nem emelvén föl, tanintézeteink részére magasabb segélyt nem folyósíthatott, az 1914—15. évi állami költségvetésben ez intézetek segélye 2000—2000 koronával emeltetett ugyan, de a többlet az ország szorult pénzügyi helyzete miatt csak 1915. évi július 1-től kezdve volt folyósítható. Az 1915—16. évre pedig rendes állami költségvetés nem készült, az indemnítási törvény alapján intézeteink részére az 1914—15. évben megszavazott összegnél magasabb segély nem folyósítható.

Tudomásul szolgál, s a leirat megkörözésére Püspök úr felkeretik.

Pályázat.

A felsőszabolcsi református egyházmegyébe kebelezett tornyospálcza i lelkészi állásra pályázatot hirdetek.

Javadalom a díjlevél szerint: 1. a hivektől osztályba sorozás folytan befolyó, a díjlevél szerkesztése idejében (1882. évben) 21 köbölre menő búza, 55 köbölre menő rozs; 2. 7 öire menő kemény tűzifa; 3. 31 $\frac{1}{2}$ kat. hold föld haszonélvezete, amelynek adóját lelkész fizeti; 4. szabályszerű stóla; 5. állami fizetéskiegészítés 589 kor. 88 fill. Természetbeni lakás és kert.

A megválasztandó lelkész ültetvények megváltása címén 306 koronát köteles elődjének megtéríteni. Ez összeg azonban nem végleges. Valószínűség szerint bírói eljárás tárgyát fogja képezni.

Az állás azonnal elfoglalandó, mihelyt a választás jogerőre emelkedik.

A pályázók kérvényüket az ET. II. t.-c. 16. §-ában előirt okmányokkal felszerelve folyó évi augusztus 20-ik napjáig Vas Mihály esperes Gégeny (Szabolcs megye) címére küldjék.

Debreczen, 1916. évi július hó 27-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A *micskei* református II-od tanítóságra pályázat hirdettetik. Fizetés: tisztességes lakás, 2 szoba, konyha, kamara, megfelelő konyhakerttel. 1000 korona. Legelő- és erdőilletőség. Kilátása lehet bizonyos kedvezményre is. Kötelessége I—III. vegyes osztály vezetése az egyházkerületi tanterv szerint. Okleveles férfi- és nőtanítók pályázhatnak, kérvényeik *augusztus 5-ig* a református lelkészi hivatalhoz küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázat.

A debreczeni református egyház pályázatot hirdet a következő újonnan szervezett tanítói állásokra: Csapókert és Nyilastelepi 2 férfi- és 2 nőtanítói, összesen 4 állásra.

Fizetés: 1. Alapfizetés az egyház pénztárából 100 K. 2. Fizetésekiegészítés államsegélyből az 1913. XVI. t.-c. (tizenhatodik) törvényeikké szerint. 3. Újabb intézkedésig pótlék, az állami tanítók fizetése arányában, az egyház pénztárából az 1913. XVI. t.-c. 23. §. szerinti rendelet által meghatározott mennyiségben és szolgálati években. 4. Újabb intézkedésig lakbér az 1913. XV. (tizenötödik) t.-c. 5. §. III. számú rovata szerint azon fizetési osztálynak megfelelőleg, amelybe a megválasztandó tanító az 1913. XVI. (tizenhatodik) t.-c. alapján tartozik.

Kötelesség: Rendszeresen egy vagy két osztály, rendkívüli esetekben több osztály (a Nyilastelepi iskolában ez időszerint négy osztály) tanítása a tiszántúli református egyházkerület által megállapított tanterv szerint. (Leányok tanítója csak nős ember lehet, vagy ha nőtlen, egy év alatt tartozik megnősülni. — Egyh. törv. VI. t.-c. 23. §. — s bármely osztályban a női kézimunka taníttatására is köteleztetik.)

A kérvényhez csatolandók: Keresztlevél, oklevél, időrendben, esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvány, legújabb keletű orvosi bizonyítvány, az állami, vagy más felekezeti tanítóképzésben nyert oklevél mellett a vallásból és az egyházi éneklésből s ezek tanítási módszertanából, valamelyik református egyházkerület tanítóképesítő bizottságától nyert bizonyítvány.

A pályázati okmányok 1916. év augusztus hó 12-ik napjának délután 5 óráig Szele György iskolaszéki elnökhöz (Ferencz József-út 37. sz.) küldendők vagy adandók be. Hadbavomultak helyett hozzátartozóik is beküldhetik.

A megválasztott tanító az iskolaszék által kijelölendő állomását 1916 szeptember 1-én el-

foglalni köteles, — a debreczeni református tanítók segélyegyletének kötelezett tagja, — vidékről költözködésnek okmányokkal igazolt költségeit, legfeljebb 100 korona erejéig az egyház megtéríti.

Kelt a debreczeni református egyház presbyteriumának 1916 július 22-én tartott gyűléséből.

Dicsőfi József,
lelkészelnök.

Pénzes Sándor,
főgondnok helyett.

Szilágyi Bálint,
jegyző.

Pályázat.

A nádudvari református egyház egy segéd-tanítói állásra 1916 szept. 1-től 1917 jún. 30-ig terjedő időre pályázatot hirdet. Javadalom lakbérrel együtt havi 120 korona, havonként előre fizetve az egyház pénztárából. Kötelesség: 1. A presbiterium által kijelölt két osztálynak egyházkerületi tanterv szerint való tanítása. 2. A kántor indokolt akadályoztatása esetén a kántori teendőik végzése. 1916 aug. 6-dikáig református vallású okleveles tanítók vagy tanítónők pályázhatnak. Nádudvar, Hajdu vm. 1916 júl. 6.

Veres Géza,
lelkész.

Pályázat.

A nádudvari református egyház egy tanítói állásra pályázatot hirdet. Első sorban férfi tanítót óhajt választani, de nőtanítók is pályázhatnak. Javadalom: 1. Kézpénz az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve 1550 korona, szóval: Egezeröttszázötven korona. 2. Lakásdíj 250 korona. 3. Az 1913. évi XVI. t.-c.-ben megállapított fizetésemelkedés államsegélyből. Kötelesség: 1. A presbiterium által kijelölt osztálynak, vagy osztályoknak egyházkerületi tanterv szerint való tanítása. 2. Kántor indokolt akadályoztatása, vagy betegsége esetén, lelkész intézkedése szerint a kántori teendőik végzése. 3. Szükség esetén vallás-tanítás az állami elemi népiskolában, amiért az állam által megállapított tiszteletdíj jár. 1916 aug. hó 6-dikáig református vallású okleveles tanítók, vagy nőtanítók pályázhatnak. Az állás 1916 szept. hó elsején foglalandó el.

Nádudvar, Hajdu vm. 1916 júl. 6.

Veres Géza,
lelkész.